

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/241/2018
Identifikačné číslo spisu:	3511202846
Dátum vydania rozhodnutia:	28.03.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:3511202846.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ J. W., nar. XX. decembra XXXX a 2/ D. W., nar. XX. júla XXXX, oboch trvale bytom v V., V. XX a zastúpených JUDr. Andreou Hauptvogelovou Hudcovičovou, advokátkou v Piešťanoch, A. Hlinku 58/81, proti žalovanej J. A., nar. XX. augusta XXXX., trvale bytom v N. V. N. M., F. XXXX/XX., zastúpenej Mgr. Martinom Berecom, advokátom v Trenčíne, DOMUS PETRA, Pod Sokolice 1/B, o zaplatenie 19.496,- € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod sp. zn. 6C/58/2011, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 23. novembra 2017 sp. zn. 4Co/38/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcom náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 27. apríla 2016 č. k. 6C/58/2011-649 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť obom žalobcom ako „spoločným a solidárnym“ veriteľom „sumu vo výške“ 19.496 € spolu s 9,5%-ným úrokom z omeškania ročne od 15. júla 2011 do zaplatenia, všetko do 3 dní (od právoplatnosti rozsudku) a žalobcom priznal náhradu trov konania vo výške 100%. Rozsudok odôvodnil (pokiaľ šlo o vec samu) právne ust. §§ 100, 101 a 130, § 458 ods. 1 prvej vety a § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O. z“) a § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Zb. i s odkazmi na rozhodnutia niekdajšieho Najvyššieho súdu ČSSR a Najvyššieho súdu Českej republiky uvedené v odôvodnení; vecne potom záverom o dôvodnosti žaloby o náhradu nákladov vynaložených žalobcami ako oprávnenými držiteľmi bytu č. 26 na 5. poschodí bytového domu na F. L. XXXX/XX v N. (ďalej tiež len „byt“) po dobu oprávnenej držby, nedôvodnosťou námietky premlčania žalobou uplatneného práva, vznesenej žalovanou a zhodnotením bytu vo výške rozdielu medzi jeho cenami ustálenými znaleckým posudkom k času odovzdania bytu žalobcami žalovanej (57.460,10 € k 14. júlu 2011) a k času nadobudnutia vlastníckeho práva k bytu žalobcami (37.963,64 € k 28. aprílu 2006). Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že žalobcovia nadobudli byt od spoločnosti S.O.S. Finance (správne „financ“ - pozn.

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), spol. s r.o. (so sídlom v Piešťanoch, Námestie slobody 10) kúpnu zmluvou z 31. marca 2006, vloženou do katastra 28. apríla 2006, neskôr však rozsudkom rovnakého súdu (súdu prvej inštancie) z 27. januára 2010 sp. zn. 9Cb/115/2008 došlo k určeniu, že výlučnou vlastníčkou bytu je žalovaná, taký rozsudok nadobudol právoplatnosť 2. februára 2011 a tým došlo k strate dobrej viery žalobcov (ktorú mali najneskôr od povolenia vkladu ich vlastníckeho práva k bytu). Právo oprávneného držiteľa možno uplatniť až v okamihu vrátenia veci a keďže k tomu došlo až v júli 2011, pri podaní žaloby už 1. apríla 2011 a jej rozšírení 24. septembra 2013 (s pripustením zmeny uznesením súdu z 21. novembra 2013) nemohlo dôjsť k premlčaniu práva, keď trojročná premlčacia doba plynula až do 14. júla 2014. Pre nárok vo výške zhodnotenia veci (a nie vo výške investícií vynaložených na túto stranami sporu) boli relevantnými len dôkazy (vrátane znaleckého posudku Ing. Seifertovej) spôsobilé preukázať toto a naopak nebol dôvod akceptovať znalecký posudok J. predložený žalovanou, ktorý práve pracoval s investíciami tejto strany sporu (aj to nie všetkými), uzavrel súd prvej inštancie, ktorý okrem práva žalobcov na tzv. istinu konštatoval tiež nástup omeškania žalovanej odo dňa nasledujúceho po odovzdaní bytu (spojený s právom na úroky z omeškania) a napokon rozhodnutie o trovách konania odôvodnil právne ust. § 142 ods. 1 a § 151 ods. 7 Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, účinného do 30. júla 2016 vrátane) a vecne plným úspechom žalobcov so záujmom vyhradiť výšku náhrady trov samostatnému uzneseniu.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) rozsudkom z 23. novembra 2017 sp. zn. 4Co/38/2017 na odvolanie žalovanej napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil podľa § 387 ods. 1 aj 2 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákona č. 87/2017 Z. z. a dnes už i ďalších zmien a doplnení, ďalej tiež len „C. s. p.“) a i on vyslovil, že žalobcovia majú proti žalovanej nárok na náhradu trov (odvolacieho) konania v rozsahu 100%. Okrem plného stotožnenia sa so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie na doplnenie (a k odvolacím námietkam) doplnil, že v prípade nároku oprávneného držiteľa na náhradu nákladov po dobu oprávnenej držby vo výške zhodnotenia veci ide o osobitný nárok majúci základ v ust. § 130 ods. 3 O. z. Hoci ten sa štruktúrou podobá nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, o bezdôvodné obohatenie tu nejde a preto sa naň vzťahuje všeobecná trojročná premlčacia doba a nie doba podľa § 107 O. z., pričom navyše tu treba rozlišovať medzi vznikom záväzku na náhradu nákladov a jeho splatnosťou (a právo môže byť po prvý raz uplatnené, t. j. je „actio nata“, až ku dňu vrátenia veci). K strate dobromyseľnosti žalobcov nedošlo už v súvislosti so súdnym sporom skončeným rozsudkom o vlastníckom práve žalovanej, ale až právoplatnosťou akého rozsudku. Súd prvej inštancie sa podľa názoru odvolacieho súdu správne a dôsledne vysporiadal tiež s dôkaznou situáciou a vzhľadom na charakter nároku neobstáli ani námietky žalovanej týkajúce sa odboru činnosti znalkyne, z ktorej posudku pri rozhodovaní vychádzal (nemali sa tu oceňovať stavebné práce, ktoré majú povahu investícií), čo platilo aj vo vzťahu k tvrdeným nedostatkom odôvodnenia prvoinštančného rozsudku [v ktorej súvislosti odvolací súd poukázal na konštantnú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky o parametroch, za splnenia ktorých možno rozsudok podväzovať a odôvodnený dostatočne, resp. nie arbitrárny (nepreskúmateľný)]. Rozhodnutie o trovách konania odvolací súd odôvodnil právne ust. § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. a vecne úspechom žalobcov.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., navrhujúc zrušenie rozsudkov oboch nižších súdov s vrátením veci na ďalšie konanie súdu prvej inštancie. Výtýkanú tzv. zmätočnosťnú vadu podľa dovolateľky založilo ako nenáležité (nedostatočné a arbitrárne) odôvodnenie rozsudkov oboch nižších súdov, tak aj nevykonanie žalovanou navrhovaných dôkazov (miestnou ohliadkou a znaleckým posudkom navrhnutým touto stranou sporu ani takým, ktorý by nariadil sám súd), čo v spojení s akceptovaním znaleckého posudku predloženého žalobcami a nenariadením pojednávania na odvolacom súde spôsobilo, že konanie pred nižšími súdmi nezodpovedá požiadavkám na spravodlivý a ústavne akceptovateľný proces. Dosiaľ dovolacím súdom neriešenou právnou otázkou, od ktorej záviselo aj rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto veci, je potom otázka premlčania nároku oprávneného držiteľa na náhradu nákladov po dobu oprávnenej držby, pri riešení ktorej nižšie súdy podľa dovolateľky postupovali striktnie formalisticky a s uprednostnením gramatického

výkladu ustanovenia § 130 ods. 3 O. z., pričom spravodlivému usporiadaniu vzťahu medzi stranami podľa nej zodpovedalo buď použitie dvojročnej subjektívnej premlčacej doby pre kvalifikáciu nároku súdom prvej inštancie ako nároku z bezdôvodného obohatenia alebo odvodenie začiatku plynutia premlčacej doby od straty dobromyseľnosti žalobcov, k čomu podľa žalovanej došlo už 5. mája 2009 (v deň pojednávania na súde prvej inštancie vo veci žaloby o určenie vlastníctva, kedy sa žalobcovia museli dozvedieť prinajmenšom to, že nadobudnutie nimi vlastníctva k bytu je sporné). Navrhla tiež odklad vykonateľnosti dovolaním napádaných rozsudkov s poukazom na výšku prisúdennej sumy, jej majetkové pomery a nutnosť jej viacročného usilovania o obnovenie vlastníckeho práva k bytu, pričom zaplatenie pred rozhodnutím o dovolaní by de facto znamenalo jeho opätovnú kúpu.

4. Žalobcovia navrhli dovolanie odmietnuť ako neprípustné. Žiaden z dovolaním uvádzaných postupov nižších súdov porušenie práva žalovanej na spravodlivý proces nezakladá, keď najmä rozsudky oboch nižších súdov za nepreskúmateľné označiť nejde, vyplývajú z nich tiež dôvody nevykonania žalovanou požadovaného dokazovania a odvolací súd za stavu stotožnenia sa s rozsahom dokazovania na súde prvej inštancie nebol povinný nariaďovať na prejednanie odvolania pojednávanie. V prípade tvrdenia o nesprávnom právnom posúdení veci v otázke dosiaľ dovolacím súdom neriešenej poukázali na to, že problém akcentovaný dovolaním najvyšší súd už dávno vyriešil (rozhodnutím z 26. apríla 2001 sp. zn. M Cdo 2/01) a to spôsobom realizovaným aj nižšími súdmi v tejto veci, teda v smere nemožnosti určenia výšky nároku skôr, ako dôjde k vráteniu veci vlastníkovi a so začatím plynutia premlčacej doby v deň po vydaní predmet držby vlastníkovi. Napokon pre neexistenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa pre odklad vykonateľnosti navrhli nevyhovieť ani tomuto návrhu.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 C. s. p.) strana, v ktorej neprospech boli vydané napádané rozhodnutia oboch nižších súdov (§ 424 C. s. p.) a to za splnenia aj podmienky jej zastúpenia a spisania dovolania v súlade s § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej treba odmietnuť.

6. Najvyšší súd v minulosti opakovane uviedol (napr. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016 alebo 5 Cdo 255/2014), že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa (dnes „inštancie“), sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

7. Naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

8. V danom prípade sa dovolaním uplatňovali (popri sebe) dovolacie dôvody (a súčasne dôvody prípustnosti dovolania) v zmysle § 420 písm. f/ aj § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

K prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

9. Podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 220 ods. 2 C. s. p. v odôvodnení rozsudku súd (rozumej súd prvej inštancie - pozn.

najvyššieho súdu) uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05 <.).

12. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor), znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a măriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Pôvodne čiastočne rozdielna a až neskôr zjednotená rozhodovacia prax najvyššieho súdu potom dospela k záveru, že diskutovaný pojem principiálne nemožno vykladať extenzívne - jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu (v tejto súvislosti porovnaj najmä stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015, uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 2/2016, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá tzv. zmätočnosťnú vadu, skôr tvoriacu súčasť § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení len výnimočne).

13. Bez ohľadu na diskusie o tom, do akej miery a či vôbec sú závery z práve priblíženého stanoviska použiteľnými aj v podmienkach novej úpravy procesného práva (ktorá najmä už nepracuje s pojmom „iná vada“, poznaným skoršou úpravou a uvedeným aj v prvej vete stanoviska) potom platí, že za postup súdu na ujmu práva strany sporu na spravodlivý proces možno i po 1. júli 2016 považovať len tak závažné nedostatky v argumentácii, v dôsledku ktorých buď vôbec nemožno získať objektívnu vedomosť o dôvodoch, pre ktoré súd rozhodol určitým spôsobom alebo tu taká možnosť síce je, avšak súdom poskytnuté dôvody buď nezodpovedajú zistenému skutkovému stavu a/alebo právnemu rámcu, v ktorom sa súd pohybuje, alebo dôvody ponúknuté súdom odporujú zásadám elementárnej logiky. Spravidla tu tak pôjde ako o prípady, ktoré vykazujú znaky relevantné i podľa judikatury Európskeho súdu pre ľudské práva, teda napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo ak odôvodnenie rozhodnutia obsahuje výkladom neodstrániteľné rozpory (protirečivosti).

14. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05 <.). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (dnes aj strany sporu, II. ÚS 76/07 <.).

15. V posudzovanom prípade obsah spisu podľa názoru dovolacieho súdu nedáva podklad pre záver, že

odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. Za takú vadu pritom v zmysle záverov ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, na ktorých ani v tomto prípade nevznikol dôvod nič meniť, nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

16. Odvolaciemu súdu totiž pri potvrdení rozsudku súdu prvej inštancie a stotožnení sa aj s jeho dôvodmi zásadne postačovalo konštatovanie správnosti dôvodov z napadnutého rozsudku (§ 387 ods. 2 C. s. p., prvá časť vety), pričom pri dopĺňaní argumentácie, pokiaľ sa rozhodol i pre túto možnosť (druhá časť vety z ostatného spomínaného ustanovenia), to jediné, na čo bol povinný vziať zreteľ, bolo, aby sa doplnenie dôvodov, slúžiacich na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia nedostalo do faktického stretu s takto dopĺňanými dôvodmi (teda aby si dôvody použité súdom jednej i druhej inštancie vzájomne neprotirečili) a aby nevykazovalo znaky prekvapivosti (čím treba rozumieť, aby jednak nedošlo k nečakanému použitiu skôr nepoužitej úpravy bez poskytnutia stranám možnosti sa k jej použitiu vyjadriť a na druhej strane aby tu neboli právne či skutkové úvahy činiace z dosiaľ nesporných skutočností sporné alebo naopak). Okrem toho v záujme naplnenia účelu a zmyslu odvolacieho konania samozrejme nutným bolo tiež vysporiadanie sa odvolacieho súdu s podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie (§ 387 ods. 3 veta prvá C. s. p.), ktoré (vysporiadanie) je však priamo závislým na ucelenosti argumentácie z napadnutého rozhodnutia a vytvorenia alebo naopak nevytvorenia ním patričného priestoru (na to, aby sa bolo s čím vysporiadavať); resp. tiež povinnosť vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 veta druhá C. s. p.), táto závislá na existencii podstatných tvrdení, o ktorých je reč.

17. Špecificky k údajne opomenutým dôkazom sa pritom žiada uviesť, že súd v rámci postupu hodlajúceho učiniť zadosť požiadavkám plynúcim z ustanovenia § 220 C. s. p. nemá povinnosť aj v rámci odôvodňovania rozhodnutia (navzdory existencii povinnosti dôkazy hodnotiť podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti a starostlivo pritom prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, tu porovnaj § 191 ods. 1 C. s. p.) vysporiadať sa s úplne každým predloženým či navrhnutým a vykonaným dôkazom tak, že pri ňom uvedie, aké (a či vôbec nejaké) skutkové zistenie z takéhoto dôkazu vyplynulo a tiež aj, aká miera vierohodnosti toho-ktorého dôkazu mu bola priznaná. Výsledok hodnotenia dôkazov sa v odôvodnení rozhodnutia súdu totiž prejavuje ako sformalizovaný myšlienkový proces, v rámci ktorého súd sústreďuje argumenty na podporu ním zvoleného spôsobu rozhodnutia a obvykle uvádza, ktoré z dôkazov správnosti ponúknutej myšlienkovkej konštrukcie zodpovedajú a (po správnosti aj) ktoré jej naopak odporujú (pričom v rámci argumentácie úlohou každého odôvodnenia rozhodnutia s ambíciou „prejsť ohľadom opravného konania“ je poskytnúť i úvahy, prečo by dôkazy v neprospech zvoleného spôsobu rozhodnutia nemali byť považované za relevantné, príp. prečo sa tieto z pohľadu hodnotenia všetkých dôkazov v ich vzájomnej súvislosti ocitli na tej miske obrazných váh, ktorá zamierila nahor). V rámci argumentácie je tu zákonná povinnosť odôvodniť len nevykonanie navrhnutých dôkazov a nie aj nevychádzanie z tých, ktoré vykonané boli, ale z dôkazného hľadiska ich súd považoval za cenné len málo alebo celkom bezcenné, pričom najmä súdu prvej inštancie ťažko pôjde vytýkať tú zdržanlivosť, pri ktorej sa rozhodne neposkytnúť potenciálnemu odvolateľovi „muníciu“ (tým, že by v odôvodnení rozhodnutia načrtol aj úvahy či dokonca argumenty nasvedčujúce jeho vlastným pochybnostiam o tom, či na posudzovaný problém nešlo nazerať aj inak) a teda sa pri odôvodňovaní obmedzí výlučne na to, čo ním zvolený spôsob podporí.

18. Pri vyjdení z práve uvedeného potom postup odvolacieho súdu pri odôvodňovaní jeho potvrdzujúceho rozsudku v prejednávanej veci nešlo považovať za vybočenie zo štandardov vymedzených v ustanovení § 387 C. s. p. (to za situácie, v ktorej platí, že dovolateľke usilujúcej o zvrátenie výsledkov konania pred oboma nižšími súdmi - tak ako aj v tejto konkrétnej veci - sa musí podariť najskôr úspešne brojiť proti rozhodnutiu odvolacieho súdu a len za splnenia tejto podmienky rovnako úspešne spochybniť i jemu predchádzajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie). Odvolací súd totiž v odôvodnení svojho rozsudku odmietol ako námietky týkajúce sa nedostatočného odôvodnenia, tak i ďalšie týkajúce sa nevykonania žalovanou preferovaných dôkazov a do tretice vysvetlil tiež, prečo

tieto boli bez významu z pohľadu ovplyvnenia nimi výsledku konania (spôsob rozhodnutia). Odvolací súd inak už prihlásením sa k názoru súdu prvej inštancie odôvodnil ako to, prečo dôkazy podľa žalovanej relevantné a súdom prvej inštancie nevykonané nemohli urobiť obranu voči žalobe viac opodstatnenou, tak i ďalší z toho logicky plynúci záver, či je v tomto smere potrebné doplniť alebo opakovať dokazovanie a za týmto účelom nariadovať (aj na odvolacom súde) pojednávanie.

19. Pokiaľ sa dovolaním namietali nedostatky v procese dokazovania, dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh (v sporovom konaní žaloba) týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečiť dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom konaní viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu a nie strán sporu. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykonával všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (tu por. R 125/ 1999). V takom prípade môžu byť síce nedostatočne zistené rozhodujúce skutkové okolnosti (čo v konečnom dôsledku môže viesť až k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), táto nesprávnosť ale na základe záverov už dávnejšej judikatúry najvyššieho súdu nezakladá vadu zmatečnosti (k tomu porovnaj R 37/1993 a 3 Cdo 219/2013, 3 Cdo 888/2015, 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010, 6 Cdo 60/2012, 7 Cdo 36/2011 a 7 Cdo 86/2012).

20. Ani prípadné nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu zmatečnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Súdna prax sa ustálila na názore, že ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe prípustnosť dovolania nezakladá (tu porovnaj R 42/1993, ale aj 1 Cdo 85/2010, 1 Cdo 18/ 2011, 3 Cdo 268/2012, 4 Cdo 314/2012, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 104/2010, resp. tiež 7 Cdo 248/2012).

21. Zo všetkých vyššie priblížených dôvodov preto možné bolo dospieť len k tomu záveru, že žalovaná zaťaženie konanie pred nižšími súdmi tzv. zmatečnosťou vadou v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. vytýkala neopodstatnene a pretože v prípade tohto dovolacieho dôvodu (a dôvodu prípustnosti dovolania) idú prípustnosť a dôvodnosť dovolania takpovediac ruku v ruku (čo znamená, že ak je dovolanie pre tzv. zmatečnosť prípustným, je aj dôvodným a naopak aj medzi pojmy neprípustnosť a nedôvodnosť treba vložiť obrazné znamienko rovnosti), jediným možným spôsobom rozhodnutia o dovolaní (v prípade jeho opretia o tento dôvod) bolo jeho odmietnutie.

K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

22. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

23. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

24. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 C. s. p., musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad

ustanovení Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p. musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

25. Pri dovolaniach podľa § 421 ods. 1 písm. b/ aj c/ C. s. p. rozhodovacia prax odvolacieho súdu pomerne dôsledne rozlišuje medzi prípustnosťou dovolania a jeho dôvodnosťou. To pri obraznom „rozmenení na drobné“ znamená, že v prípade namietania (dovolání) existencie niektorej zo skutkových podstát nesprávneho právneho posúdenia veci, urobených súčasťou týchto ustanovení sa (na rozdiel od už vyššie spomínaných dovolaní pre zmatečnosť, ale aj od prípadu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., v ktorom je súčasťou skutkovej podstaty nesprávneho právneho posúdenia odklon, teda to, že nastal, resp. že sa ho odvolací súd dopustil) najskôr skúma, či je dovolanie procesne prípustné - teda či je pravdivým tvrdenie dovolateľa, že u otázky dovolání nastoľovanej ide (posudzovanej k času podania dovolania) buď o otázku dosiaľ dovolacím súdom neriešenú alebo o takú, pri ktorej riešení pretrváva stav rozdielnosti rozhodovania. Až po kladnom (pozitívnom) zodpovedaní si otázky prípustnosti dovolania (čo u dovolaní, ktorých prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., znamená neúspech snahy odvolacieho súdu presvedčiť dovolateľa, že nastolená otázka už v skutočnosti riešená bola) sa následne posudzuje dôvodnosť dovolania, čiže jeho vecná opodstatnenosť, ktorá súvisí s tým, či tu odvolací súd vezme za svoje riešenie ponúkané odvolacím súdom (a dovolanie meritorne zamietne) alebo naopak riešenie preferované dovolateľom (kde napadnuté rozhodnutie zruší a vec vráti pôvodcovi zrušeného rozhodnutia na ďalšie konanie).

26. Pri vyjdení z práve uvedeného dovolateľke nešlo vyčítať, žeby v dovolaní nesformulovala právnu otázku, od ktorej vyriešenie záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu (otázku premlčania práva na náhradu nákladov oprávneného držiteľa proti vlastníkovi na vec po dobu oprávnenej držby), žeby tu nešlo o otázku právnu alebo síce právnu, avšak len akademickú a ani to, žeby z dovolania nebolo zrejmé, čo (v právnom posúdení) sa považuje za nesprávne; napriek splneniu všetkých týchto podmienok vecnej prejednávateľnosti dovolania ale význam malo to, že vo vzťahu k problému, či otázka už dovolacím súdom bola alebo nebola riešená, bolo nutné prisvedčiť žalobcom.

27. Boli to totiž práve oni, kto poukázal na existenciu rozsudku najvyššieho súdu z 26. apríla 2001 sp. zn. M Cdo 2/01, vydaného pred začatím odvolacieho konania v tentoraz prejednáwanej veci, v ktorom najvyšší súd uzavrel (o. i.) nasledovné :

„Ak sú totiž účastníci neplatnej alebo zrušenej zmluvy povinní vzájomne si vrátiť všetko, čo podľa nej dostali (§ 457 Občianskeho zákonníka), prihliadne súd v súlade s požiadavkou vyvažujúcou spravodlivosť na námietku premlčania len vtedy, ak by premlčanie mohol namietat' i druhý účastník. Nárok z neplatnej zmluvy (napr. vrátenia kúpnej ceny a pod.) je samostatným nárokom a evidentne odlišným od nároku na náhradu nákladov podľa § 130 ods. 3 Občianskeho zákonníka, čo však súdy vôbec nerozlišili.

Oprávnený držiteľ má voči vlastníkovi nárok na náhradu nákladov, ktoré po dobu oprávnenej držby účelne vynaložil na vec, a to v rozsahu zodpovedajúcom zhodnoteniu veci ku dňu jej vrátenia. Z povahy veci vyplýva, že tento nárok oprávneného držiteľa sa s ohľadom na osobitnú úpravu stanovenú v § 130 Občianskeho zákonníka premlčí podľa § 101 Občianskeho zákonníka v trojročnej premlčacej dobe. Pritom treba rozlišovať dobu, kedy záväzok na náhradu nákladov vznikol a dobu, kedy sa stal splatný; doba splatnosti nemusí byť totožná s dobou, kedy záväzok vznikol. Právny význam má i otázka, kedy právo zo záväzku na náhradu týchto nákladov môže byť po prvýkrát uplatnené, kedy je teda actio nata. Tento okamžik treba fixovať "ku dňu vrátenia veci", ako to expressis verbis vyplýva z citovaného ustanovenia § 130 ods. 3 Občianskeho zákonníka; zostáva totiž aj na oprávnenom držiteľovi, či si

eventuálne oddelí od veci a zoberie to, čo takto zhodnotil (ak je to možné), alebo namiesto toho sa uspokojí s náhradným plnením vo forme peňažnej náhrady nákladov. Len zaplatením tejto náhrady sa vyvažuje reštitúcia druhou stranou, ktorej sa vracia zhodnotená vec.“

28. Pominúc to, že porovnanie citácií z rozsudku najvyššieho súdu zhora a príslušných pasáží z odôvodnenia potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu v prejednávanej veci vylučuje iný záver než ten, že tu došlo k nepriznanej reprodukcii záverov najvyššieho súdu odvolacím súdom, nemôže byť žiadnej pochybnosti o tom, že otázky nastolené dovolateľkou už dovolací súd v minulosti vyriešil (vo veci porovnateľnej s tou posudzovanou tentoraz a to za stavu interpretácie ním aj hmotnoprávnej úpravy identickej s tou dnešnou) a v rámci takéhoto svojho riešenia sa výslovne vyjadril aj k tomu, že nárok oprávneného držiteľa podľa § 130 ods. 3 O. z. nemá charakter bezdôvodného obohatenia (čo neplatí o prípadných iných nárokoch z neplatnej zmluvy) a práve preto tu na uplatnenie práva slúži všeobecná trojročná premĺčacia doba podľa § 101 O. z., plynúca odo dňa nasledujúceho po dni vrátenia veci vlastníkovi, pretože až v tomto čase možno poznať (zistiť) výšku zhodnotenia (čím treba rozumieť tiež zaujatie najvyšším súdom stanoviska k tomu, že pred takýmto časom k začatiu plynutia premĺčacej doby nedôjde a na tomto nemôže nič zmeniť ani prípadná strata dobromyseľnosti držiteľa, keďže tá by mohla viesť nanajvýš k zmene držby z oprávnenej na neoprávnenú a k náhrade skorších nárokov inými, to všetko však bez možnosti odvodzovania od toho iného spôsobu počítania dôb a lehôt a uplatnenie práv).

29. Existencia takéhoto rozhodnutia najvyššieho súdu mala za následok, že nemohla byť naplnená tá zákonná požiadavka prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., ktorou je stav neriešenia otázky v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu.

30. Len pre úplnosť (a na okraj) javí sa potom za vhodné uviesť, že na rozhodnutie zakladajúce prekážku vecnej prejednatelnosti dovolania v prejednávanej veci v neskoršom čase nadviazali tiež iné rozhodnutia reprezentujúce rovnakú líniu judikatúry (napr. rozsudok z 30. júna 2008 sp. zn. 2 Cdo 119/2007 , uznesenie z 26. júna 2019 sp. zn. 6 Cdo 94/2018 <. a rozsudok z 25. februára 2021 sp. zn. 5 Cdo 64/2018 <.).

31. Dovolanie v posudzovanej veci preto evidentne smerovalo (ako celok) proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné a najvyššiemu súdu tak neostávalo iné, než ho podľa § 447 písm. c/ C. s. p. odmietnuť.

32. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.